



Sygn. akt I NSNc 431/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Demendecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

Mariusz Grzegorz Wilczyński (ławnik Sądu Najwyższego)

w sprawie z powództwa [...] Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego
Niestandaryzowanego Funduszu Sekurytyzacyjnego w W.
przeciwko K. B.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 11 maja 2022 r.,

skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od nakazu zapłaty
w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Białymstoku z 27
października 2012 r., sygn. I Nc 7448/12:

- 1. oddala skargę nadzwyczajną;**
- 2. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania
wywołane wniesieniem skargi nadzwyczajnej.**

UZASADNIENIE

K. B. zawarł w dniu 14 marca 2011 r. z P. sp. z o.o. (dalej także: P.) umowę
o świadczenie usług telekomunikacyjnych w zakresie korzystania z aparatu

komórkowego, poprzedzoną podpisaniem przez pozwanego w dniu 7 marca 2011 r. dokumentu ofertowego.

Na skutek umowy cesji z 22 listopada 2011 r., wierzytelność od P. nabył powód Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny w W. (dalej także: [...] lub Fundusz).

Pozwem z dnia 27 września 2012 r., wniesionym w postępowaniu upominawczym [...] wystąpił przeciwko K. B. o zapłatę kwoty 3137,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazano, że dochodzoną wierzytelność [...] nabył od P. na podstawie umowy przelewu wierzytelności z dnia 22 listopada 2011 r. Wierzytelność wynikała z tytułu łączącej cedenta z pozwanym umowy o świadczenie usług telekomunikacyjnych. Wnosząc o wydanie nakazu w postępowaniu upominawczym powód wskazywał przede wszystkim na dowód z dokumentu w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu. Do pozwu dołączono dowody w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu, wezwanie przedprocesowe, umowę ramową przelewu wierzytelności i wyciąg z załącznika nr 1 do umowy sprzedaży wierzytelności. Powód podkreślił, że wezwał pozwanego do dobrowolnej zapłaty spornej kwoty jednocześnie wskazując, iż w przypadku jej niezapłacenia sprawa zostanie skierowana na drogę sądową.

Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym w dniu 27 października 2012 r., I Nc 7448/12 Sąd Rejonowy w Białymstoku orzekł, że pozwany K. B. w ciągu dwóch tygodni od doręczenia nakazu ma zapłacić powodowi kwotę 3 136,98 zł z ustawowymi odsetkami w wysokości 13 % w stosunku rocznym od dnia 27 września 2012 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 642 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 614 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego, w terminie dwóch tygodni od doręczenia nakazu albo wnieść w tym terminie sprzeciw.

W ocenie Sądu Rejonowego zaprezentowane przez powoda okoliczności faktyczne, potwierdzone dołączonymi do pozwu dokumentami, uzasadniały wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym, gdyż dochodził on roszczenia pieniężnego. Jak podkreślono w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia,

w szczególności nie zachodziła oczywista bezzasadność roszczenia, gdyż ani z twierdzeń pozwu, ani jego uzasadnienia (bez konieczności przeprowadzania dowodów i wyjaśniania dodatkowych okoliczności) nie wynikało, że żądanie powoda zostałyby oddalone wprost, tj. niezależnie od wyników postępowania dowodowego. Zdaniem Sądu nie było także podstaw do przyjęcia, że według treści pozwu przytoczone przez powoda okoliczności budziły wątpliwość.

Zaskarżone orzeczenie z dnia 27 października 2012 r., I Nc 7448/12 zostało uznane za doręczone K. B. w dniu 15 listopada 2012 r. Orzeczenie stało się prawomocne z dniem 30 listopada 2012 r. Nakazowi zapłaty w dniu 25 listopada 2015 r. nadano tytuł wykonawczy i na jego podstawie komornik sądowy wszczął postępowanie egzekucyjne przeciwko K. B.

Pismem z 8 lutego 2021 r. Prokurator Generalny wniósł skargę nadzwyczajną od prawomocnego nakazu zapłaty z dnia 27 października 2012 r., I Nc 7448/12, wydanego przez Sąd Rejonowy w Białymstoku, w sprawie o zapłatę z powództwa [...] przeciwko K. B..

Na podstawie art. 89 § 1 pkt 1-2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2019 r. poz. 5 ze zm.; dalej: u.SN) Prokurator Generalny powyższemu nakazowi zapłaty zarzucił:

1. naruszenie zasad, wolności i praw człowieka i obywatela, określonych w art. 2 i art. 45 ust. 1 art. 77 ust. 2 i art. 78 Konstytucji RP, odnoszących się do ochrony zaufania obywateli do państwa oraz do rzetelnej procedury sądowej, a także prawa do sądu wynikającego z niego prawa do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, prawa do wysłuchania, prawa do obrony, prawa do zapewniania udziału zainteresowanych podmiotów w postępowaniu sądowym i prawa do zaskarżenia orzeczenia poprzez przyjęcie przez sąd jako dowodów uzasadniających roszczenie pozwu, nierzetelnego wyciągu z ksiąg rachunkowych Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą przy ul. [...], W. i nierzetelnej dokumentacji dotyczącej przelewu wierzytelności pomiędzy P. sp. z o.o. (jako zbywcą), a [...] (jako nabywcą) z dnia 10 października 2011 r. i z dnia 22 listopada 2011 r. a także niewyegzekwowaniu przez sąd przedstawienia przez powoda dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty, co w konsekwencji doprowadziło do

wydania przez sąd nakazu zapłaty uwzględniającego powództwo Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą przy ul. [...], W. przeciwko K. B. - o zapłatę, nadaniu klauzuli wykonalności wydanemu nakazowi i jego realizacji jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego przez komornika sądowego, w sytuacji gdy z powodu nierzetelności przedstawionych przez powoda dowodów i braku udokumentowania doręczenie dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty przytoczone w pozwie okoliczności budziły wątpliwości powodujące, iż nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym nie powinien być wydany, sprawa powinna być skierowana na rozprawę, a ponadto pozwany z uwagi na swoją chorobę psychiczną istniejącą już w chwili zainicjowania przedmiotowego postępowania mógł znajdować się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji, a tym samym nie mieć świadomości o toczącym się postępowaniu i o znaczeniu kierowanej do niego przez sąd korespondencji, terminie i sposobie zaskarżenia wydanego przez sąd nakazu zapłaty, co przy braku profesjonalnego pełnomocnika, jak również udziału prokuratora, skutkowało w istocie pozbawieniem K. B. realnego udziału w postępowaniu i prawa do obrony, w tym możliwości przedstawienia swoich argumentów i przeciwstawienia się żądaniom wynikającym z pozwu oraz zaskarżenia orzeczenia, co godzi w poczucie sprawiedliwości proceduralnej i społecznej, jak również zasadę demokratycznego państwa prawa;

2. naruszenie w sposób rażący, prawa procesowego - art. 499 pkt 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (k.p.c., tj. Dz. U. z 2018 r., poz. 1360 ze zm., w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania) w zw. z art. 498 § 2 k.p.c. i art. 485 § 2 k.p.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie, poprzez przyjęcie przez sąd jako dowód uzasadniający roszczenie pozwu nierzetelnego wyciągu z ksiąg rachunkowych Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą przy ul. [...], W. i nierzetelnej dokumentacji dotyczącej przelewu wierzytelności pomiędzy P. sp. z o.o. (jako zbywcą), a [...] (jako nabywcą) z dnia 10 października 2011 r. i z dnia 22 listopada 2011 r., pomimo poważnych wątpliwości, co do wartości dowodowej przedstawionych przez powoda dokumentów i nie wyegzekwowania przez sąd przedstawienia przez powoda dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania

do zapłaty, co w konsekwencji doprowadziło do wydania przez sąd nakazu zapłaty uwzględniającego powództwo Fundusz Inwestycyjny Zamknięty Niestandaryzowany Fundusz Sekurytyzacyjny z siedzibą przy ul. [...], W. przeciwko K. B. - o zapłatę, nadaniu klauzuli wykonalności wydanemu nakazowi i jego realizacji jako prawidłowego tytułu egzekucyjnego przez komornika sądowego, w sytuacji gdy z powodu nierzetelności przedstawionych przez powoda dowodów i braku udokumentowania doręczenie dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty przytoczone w pozwie okoliczności budziły wątpliwości, nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym nie powinien zostać wydany, a sprawa powinna być skierowana na rozprawę.

Prokurator Generalny na podstawie art. 91 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 825) wniósł o uchylenie zaskarżonego nakazu zapłaty w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Rejonowy w Białymstoku I Wydziału Cywilnego z pozostawieniem temu sądowi rozstrzygnięcia o kosztach postępowania ze skargi nadzwyczajnej.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o odrzucenie skargi w całości z uwagi na upływ 5-letniego terminu na jej wniesienie. Ponadto zdaniem powoda w sprawie nie występuje konieczność zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Spór pomiędzy stronami miał charakter zwykłego sporu pomiędzy przedsiębiorcami, a nakaz zapłaty uprawomocnił się na skutek braku działania pozwanego, choć na dalszym etapie zaistniałych zdarzeń pozwany był już aktywny. Z ostrożności procesowej powód wniósł ewentualnie o oddalenie skargi nadzwyczajnej, albowiem jego zdaniem w sprawie nie jest spełniona żadna z jej podstaw uregulowanych w treści art. 89 u.SN. Ponadto wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nadzwyczajna jako niezasadna, podlegała oddaleniu.

Zgodnie z art. 89 § 1 u.SN, jeżeli jest to konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego

zasady sprawiedliwości społecznej, od prawomocnego orzeczenia sądu powszechnego lub sądu wojkowego kończącego postępowanie w sprawie może być wniesiona skarga nadzwyczajna, o ile: 1) orzeczenie narusza zasady lub wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji, lub 2) orzeczenie w sposób rażący narusza prawo przez błędną jego wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, lub 3) zachodzi oczywista sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego - a orzeczenie nie może być uchylone lub zmienione w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia.

Skargę nadzwyczajną, co do zasady, wnosi się w terminie 5 lat od dnia uprawomocnienia się zaskarżonego orzeczenia, a jeżeli od orzeczenia została wniesiona kasacja albo skarga kasacyjna w terminie roku od dnia rozpoznania (art. 89 § 3 zd. 1 u.SN). Zgodnie z brzmieniem art. 115 § 1 u.SN, jedynie przejściowo, w okresie 6 lat od dnia wejścia w życie ustawy, skarga nadzwyczajna może być wniesiona od prawomocnych orzeczeń kończących postępowanie w sprawach, które uprawomocniły się po 17 października 1997 r. W takim przypadku, zgodnie z art. 115 § 1a u.SN, skarga nadzwyczajna od prawomocnego orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie, które uprawomocniło się przed wejściem w życie ustawy, może być wniesiona jedynie przez Prokuratora Generalnego lub Rzecznika Praw Obywatelskich. Ponadto, od tego samego orzeczenia w interesie tej samej strony skarga nadzwyczajna może być wniesiona tylko raz (art. 90 § 1 u.SN).

Skarga nadzwyczajna jest instrumentem szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości w znaczeniu określonym w art. 175 ust. 1 Konstytucji. Jej celem jest wyeliminowanie z obrotu wadliwych, a jednocześnie naruszających zasady sprawiedliwości społecznej, orzeczeń sądowych, które dotyczą konkretnych, zindywidualizowanych podmiotów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2019 r., I NSNk 2/19; wyroki Sądu Najwyższego z: 9 grudnia 2020 r., I NSNc 1/20; 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19). Rolą kontroli nadzwyczajnej nie jest jednak eliminowanie wszystkich wadliwych orzeczeń. Wyjątkowość orzekania w ramach tej instytucji powinna dotyczyć tylko tych z nich, które nie dadzą się pogodzić z podstawowymi zasadami demokratycznego państwa prawnego, będąc *prima facie* orzeczeniami w sposób elementarny niesprawiedliwymi.

Na podmiocie wnoszącym skargę nadzwyczajną spoczywa w pierwszej kolejności powinność wykazania zaistnienia w danej sprawie przynajmniej jednej z przesłanek szczególnych - uchybień wymienionych w art. 89 § 1 pkt 1-3 u.SN. Ponadto, skarga nadzwyczajna musi nawiązywać do przesłanki ogólnej (funkcjonalnej), wskazanej w art. 89 § 1 *in principio* u.SN, która wymaga równoczesnego wykazania, że uwzględnienie skargi nadzwyczajnej jest konieczne dla zapewnienia zgodności z zasadą demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej.

Ścisłe określenie przesłanek przedmiotowych skargi nadzwyczajnej związane jest z jej funkcją ochronną w ujęciu Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, tj. z jednej strony, z dążeniem do zapewnienia prawidłowości działania organów władzy publicznej (art. 7 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), a z drugiej strony, z konieczną ochroną stabilności i prawomocności orzeczeń sądowych oraz kształtowanych przez nie stosunków prawnych (art. 45 w zw. z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2020 r., I NSNc 22/20; wyrok Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19). Ochrona powagi rzeczy osądzonej (*res iudicata*), a przez to stabilności prawa, należy do fundamentów demokratycznego państwa prawnego i znajduje głębokie uzasadnienie aksjologiczne. Z tego względu - jak wskazuje się w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej: ETPC) - nadzwyczajne środki zaskarżenia muszą być uzasadnione okolicznościami o istotnym i niewątpliwym charakterze, korygującym fundamentalne wady rozstrzygnięć jurysdykcyjnych, niweczące podstawową funkcję wymiaru sprawiedliwości (zob. wyrok ETPC z 24 lipca 2003 r., Riabikh przeciwko Rosji, skarga nr 52854/99). Nie mogą przy tym inicjować *de facto* dodatkowej kontroli instancyjnej. Dopuszczalny na gruncie Europejskiej Konwencji Praw Człowieka środek kontroli musi być wobec tego sprawiedliwie wyważonym między prywatnymi interesami a ochroną pewności prawa, w tym ochroną powagi rzeczy osądzonej, od których zależy efektywność funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

Konstrukcyjnym założeniem skargi nadzwyczajnej jest więc takie określenie jej przesłanek, by służyła ona eliminowaniu z obrotu orzeczeń sądowych

obarczonych wadami o fundamentalnym znaczeniu w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. W konsekwencji, stwierdzone naruszenia muszą być na tyle poważne, by względ na całokształt zasady wynikającej z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej nakazywał ingerencję w powagę rzeczy osądzonej (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 9 grudnia 2020 r., I NSNc 1/20 i z 13 stycznia 2021 r., I NSNk 3/19).

Dokonując wstępnej oceny skargi nadzwyczajnej, Sąd Najwyższy nie stwierdził istnienia jakichkolwiek innych okoliczności, które mogłyby uzasadniać ocenę, że w niniejszej sprawie jest ona niedopuszczalna, co skutkowałoby jej odrzuceniem *a limine*, bez potrzeby merytorycznego zbadania podniesionych w niej zarzutów. Została ona wniesiona przez Prokuratora Generalnego, który jest jednym z dwóch podmiotów wskazanych w art. 115 § 1a u.SN, uprawnionych do wnoszenia skarg nadzwyczajnych od orzeczeń, które uprawomocniły się przed dniem wejścia w życie ustawy o Sądzie Najwyższym. Zaskarżony nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Białymstoku nie może także zostać uchylony, ani zmieniony w trybie innych nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Reasumując, należy stwierdzić, że nie zachodzą przeszkody do merytorycznego rozpoznania wniesionej przez Prokuratora Generalnego skargi nadzwyczajnej.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalił się już pogląd, że konstrukcja skargi nadzwyczajnej wymaga, aby w pierwszej kolejności dokonać oceny podstaw szczegółowych, a następnie dopiero przeprowadzić ocenę tego, czy w przypadku uznania jednej z przesłanek szczególnych skargi za uzasadnioną, wystąpiła również przesłanka ogólna (funkcjonalna).

Prokurator Generalny formułując przesłankę szczegółową skargi nadzwyczajnej zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 499 pkt 2 k.p.c., art. 498 § 2 k.p.c. oraz art. 485 § 2 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym na dzień orzekania przez Sąd w Białymstoku w sprawie I Nc 7448/12.

Zgodnie z art. 499 pkt 2 k.p.c. w zw. art. 498 § 2 k.p.c. zasadą jest wydanie nakazu zapłaty, a w razie sytuacji wyjątkowej tj. braku podstaw do jego wydania skierowanie sprawy do postępowania zwykłego. W tym miejscu należy podnieść,

że z akt sprawy nie wynika, by wskazany przez Skarżącego art. 485 § 2 k.p.c. znajdował zastosowanie w niniejszej sprawie, bowiem zobowiązanie pozwanego nie wynika z weksla, czeku, warrantu lub rewersu. Przede wszystkim zaś zaskarżone orzeczenie wydane zostało w postępowaniu upominawczym, a nie w postępowaniu nakazowym, do którego odnosi się przecież art. 485 k.p.c. Naruszenie tego przepisu należało więc już na wstępie uznać za niezasadne.

Prokurator Generalny zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 499 pkt 2 k.p.c. w zw. art. 498 § 2 k.p.c., i wskazał, że doszło do niego poprzez przyjęcie przez sąd jako dowodu uzasadniającego roszczenie pozwu nierzetelnego wyciągu z ksiąg rachunkowych I. oraz nierzetelnej dokumentacji dotyczącej przelewu wierzytelności pomiędzy P. sp. z o.o. (jako zbywcą) a I (jako nabywcą) z 10 października 2011 r. i 22 listopada 2011 r. Zdaniem Skarżącego brak rzetelności wskazanych przez powoda dowodów oraz brak udokumentowania doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty wskazywały na to, że przytoczone w pozwie okoliczności budziły wątpliwości, zatem nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym nie powinien zostać wydany, a sprawa powinna być skierowana na rozprawę.

Prokurator Generalny podniósł, że wyciąg z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego nie dowodzi istnienia wierzytelności na rzecz zbywcy, jak i nie stanowi dowodu przejścia wynikających z niej praw na skutek przelewu na fundusz. Strona powodowa dochodziła zapłaty wierzytelności przysługującej jej wobec pozwanego z tytułu umów przelewu wierzytelności, a nie poparła swoich twierdzeń wystarczającymi dowodami.

W tym miejscu należy wskazać, że w dniu wydania nakazu zapłaty wyciąg z ksiąg rachunkowych był traktowany jak dokument urzędowy, bowiem jak stanowił art. 194 ustawy z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz.U. z 2004, nr 146, poz. 1546 ze zm.; dalej: u.f.i.) księgi rachunkowe funduszu sekurytyzacyjnego, wyciągi z tych ksiąg podpisane przez osoby upoważnione do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych funduszu i opatrzone pieczęcią towarzystwa zarządzającego funduszem sekurytyzacyjnym oraz wszelkie wystawione w ten sposób oświadczenia zawierające zobowiązania, zwolnienie z zobowiązań,

zrzeczenie się praw lub pokwitowanie odbioru należności mają moc prawną dokumentów urzędowych oraz stanowią podstawę do dokonania wpisów w księgach wieczystych i rejestrach publicznych. Wobec tego, zgodnie z obowiązującym w dniu wydania zaskarżonego orzeczenia art. 499 pkt 2 k.p.c., sąd mógł wydać nakaz zapłaty, uznając, że według treści pozwu, twierdzenia co faktów nie budzą wątpliwości, tym bardziej, że były udowodnione dołączonym do pozwu dokumentem urzędowym. Na marginesie dodać trzeba, że Skarżący podnosząc nierzetelność wskazanego dokumentu, nie wyjaśnił na czym miałyby ona polegać. Co do zasady istnieje możliwość podważenia prawdziwości przedstawianych przez strony dokumentów, co oznaczałoby, że w przypadku zaprzeczenia prawdziwości dokumentu urzędowego przez pozwanego, sam musiałby ją udowodnić (252 k.p.c.); jednak w niniejszej sprawie do tego nie doszło.

Każde rozstrzygnięcie, które wydawane jest przez sąd, stanowi konsekwencję działania, bądź bierności podmiotów postępowania. W niniejszej sprawie, pozwany nie odebrał przesyłki sądowej. Zaskarżone orzeczenie z dnia 27 października 2012 r., I Nc 7448/12 zostało uznane za doręczone K. B. w dniu 15 listopada 2012 r. Pozwany nie wniósł sprzeciwu, ani też nie brał udziału w sprawie. W przypadku gdy – jak twierdzi Skarżący – pozwany jako osoba zmagająca się z chorobą psychiczną „mógł nie mieć rozeznania co do swojego postępowania i możliwości kierowania nim i znajdował się w stanie wyłączającym świadome oraz swobodne powzięcie decyzji, a zatem mógł znajdować się w stanie całkowicie wyłączającym możliwość samodzielnego i osobistego działania w toku sprawy”, w momencie poprawy stanu zdrowia mógł skorzystać z przysługującego mu prawa do złożenia wniosku o przywrócenie terminu wniesienia sprzeciwu wraz ze sprzeciwem, w którym należało podnieść okoliczność choroby psychicznej. Co prawda, co do zasady górna granica czasowa przywrócenia terminu to 1 rok, jednak w wyjątkowych przypadkach (m.in. takich jak wyżej wskazany) termin ten nie jest stosowany (art. 169 k.p.c.). Podkreślić zatem trzeba, że w związku z powyższymi okolicznościami, sąd w momencie orzekania w przedmiotowej sprawie miał dostęp do dokumentu urzędowego w postaci wyciągu z ksiąg

rachunkowych Funduszu, nie miał zaś wglądu do dokumentacji medycznej pozwanego; nie można zatem zarzucić sądowi braku jej uwzględnienia.

Wskazywana przez Prokuratora Generalnego okoliczność braku przedstawienia przez powoda dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty oraz zarzucanie wadliwości załączonym do pozwu dokumentom, nie może mieć w niniejszej sprawie znaczenia wobec przedstawienia przez powoda wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu, będącego – jak już wyżej wskazano – dokumentem urzędowym, którego prawdziwości nie podważono. Przy czym podkreślić jeszcze trzeba, że z okoliczności doręczenia wezwania pozwanemu nie wywodzono skutków prawnych – odsetki były wymagalne od dnia wniesienia pozwu, nie zaś wezwania do zapłaty. Ponadto wskazana przez Skarżącego okoliczność, że z załączonej do pozwu dokumentacji nie wynikało jakie konkretnie należności winien jest powodowi pozwany, czego dotyczą i za jaki okres, nie ma znaczenia wobec tego, że w sprawie nie podniesiono zarzutu przedawnienia. Brak przedstawienia przez powoda dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty miałyby znaczenie, ale w przypadku wydawania przez sąd nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym. Zgodnie bowiem z art. 485 § 3 k.p.c. stosowanym na zasadzie analogii wobec wyciągu z ksiąg bankowych (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2009 r., III CZP 65/09, OSNC 2010/4/51), nakaz zapłaty mógłby zostać wydany na podstawie jednoczesnego przedłożenia przez powoda wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu sekurytyzacyjnego oraz dowodu doręczenia dłużnikowi pisemnego wezwania do zapłaty.

Wobec działania sądu w postępowaniu upominawczym na podstawie wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu nie miał znaczenia również podniesiony przez Skarżącego zarzut dotyczący nieudowodnienia prawnej skuteczności dokonanych w 2011 r. umów cesji nabycia wierzytelności przez Fundusz od P. względem K. B. (m.in. przez brak załączonego pełnomocnictwa udzielonego osobom podpisującym umowę cesji). Należy jednak podkreślić, że co do zasady takie pełnomocnictwo należałoby załączać, szczególnie w obecnym stanie prawnym, gdy wyciąg z ksiąg rachunkowych w postępowaniu cywilnym ma już charakter dokumentu prywatnego (art. 194 ust. 2 u.f.i.; t.j. Dz. U. z 2022, poz. 1523).

W skardze podniesiono ponadto, że pozwany z uwagi na swoją chorobę psychiczną istniejącą już w chwili zainicjowania postępowania mógł znajdować się w stanie wyłączającym swobodne powzięcie decyzji, a tym samym nie mieć świadomości o toczącym się postępowaniu i o znaczeniu kierowanej do niego przez sąd korespondencji, terminie i sposobie zaskarżenia wydanego przez sąd nakazu zapłaty, co przy braku profesjonalnego pełnomocnika, jak również udziału prokuratora, skutkowało w istocie pozbawieniem K. B. realnego udziału w postępowaniu i prawa do obrony, w tym możliwości przedstawienia swoich argumentów i przeciwstawienia się żądaniom wynikającym z pozwu oraz zaskarżenia orzeczenia, co godzi w poczucie sprawiedliwości proceduralnej i społecznej, jak również zasadę demokratycznego państwa prawnego. Jak już wyżej wskazano, sąd w momencie orzekania w przedmiotowej sprawie miał dostęp do dokumentu urzędowego w postaci wyciągu z ksiąg rachunkowych Funduszu, nie miał zaś wglądu do dokumentacji medycznej pozwanego, nie można zatem zarzucić sądowi braku jej uwzględnienia. Nie mogło zatem dojść do naruszenia zasad konstytucyjnych w tym względzie.

Wobec powyższych rozważań uznać trzeba, że zarówno przepisy postępowania cywilnego, jak i zasady, wolności i prawa człowieka i obywatela określone w Konstytucji RP wskazane w skardze nie zostały naruszone przez wydanie zaskarżonego orzeczenia.

W ocenie Sądu Najwyższego powyższe okoliczności wykluczają stwierdzenie, że zaskarżony nakaz zapłaty wydany przez Sąd Rejonowy w Białymstoku narusza prawo, niosąc dla stron postępowania negatywne skutki nie do pogodzenia z zasadami demokratycznego państwa prawnego. Przesłanka funkcjonalna skargi nadzwyczajnej nakazuje ocenę dopuszczalności ingerencji jurysdykcyjnej w prawomocne orzeczenie sądów powszechnych przez ustalenie czy jest to konieczne w świetle zasady demokratycznego państwa prawnego urzeczywistniającego zasadę sprawiedliwości społecznej.

Wobec powyższego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 91 § 1 u.SN orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji. O wzajemnym zniesieniu kosztów postępowania wywołanego wniesioną skargą nadzwyczajną Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 398¹⁸ k.p.c., zgodnie z którym w razie wniesienia skargi

kasacyjnej przez Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka koszty procesu w postępowaniu kasacyjnym podlegają wzajemnemu zniesieniu. Powołany przepis z mocy art. 95 pkt 1 u.SN stosuje się również do postępowania w sprawie ze skargi nadzwyczajnej.

[as]